

AMINTORE FANFANI JE DOBIL ZAUPNICO

Novi parlament in slovenska manjšina

„Mirno vključevanje slovanske manjšine v italijansko skupnost“ - Čemu skrivajo ljudstvu tajen dogovor?

Fanfanijeva vlada je v soboto dosegla tudi v poslanski zbornici večino. Zanj je glasovalo 295 poslancev, proti njej 287, medtem ko se jih je devet glasovanja vzdržalo. Med tistimi, ki so se glasovanja vzdržali, so bili tudi zastopniki Južnih Tirolcev in Francozov iz Doline Aoste.

Nemški parlamentarci so izjavili, da jim vest ne dopušča glasovati za vlado, da si je Fanfani v svojem programskem govoru nekaj obljubil tudi narodnim manjšinam.

Vlada, je v bistvu dejal Fanfani, se zave da tudi svojih dolžnosti do manjšin in je voljna zaščititi njihove narodne značilnosti ter skrbeti za njihov gospodarski in socialni napredek. Glede Južne Tirolske je pa še rekel, da namerava izpolniti do kraja pogodbo, ki sta jo De Gasperi in Gruber podpisala v korist ondotnih nemških domačinov l. 1946, to je pred približno 12 leti.

Ker so te obljube zelo splošne in se iz njih ne more spoznati, kako jih bo Fanfani dejansko izvedel, so Južni Tirolci sklenili, da ne glasujejo za njegovo vlado, čeprav so kot on prepričani katoličani. Fanfanijevo politiko hočejo presojeti edino po njegovih dejanjih. Za sedaj čakajo.

PRAVA ZAGONETKA

Popolnoma drugačna, naravnost nasprotna miselnost je pa, kot vemo, prevladala za časa zadnjih parlamentarnih volitev v nekaterih vodilnih ljudeh naših krajev.

Določeni gospodje iz tako imenovane Slov. kat. skupnosti in bivšega narodno naprednega tabora so bili mnenja, da je treba Fanfanijevo stranko brezpogojno podpreti in zategadelj glasovati za njene kandidate.

Nič ne de, ako slovenski manjšini ničesar ne obljubijo in če se Fanfaniju, ko je bil dvakrat v Trstu, ni zdelo vredno Slovencev niti z besedico omeniti! Motiti nas tudi ni smelo, da so demokristjani proglasili slovenski volilni govor na Glavnem trgu v Trstu za »izzivanje Italijanov« ter ga dali oblastveno — prepovedati. Naj naš materin jezik le ponižujejo in sramotijo, mi bomo kljub temu zanje — glasovali.

In tako se je zgodilo, da je znaten del naših rojakov prvič v politični zgodovini Primorske z glasovnicami javno podprl svoje narodne tlačitelje.

POJAVILI SO SE »NOVI MOŽJE«

Kako je do tega ponižujočega položaja sploh moglo priti, je še danes za mnoge narodno zavedne Slovence prava zagonetka.

Pred splošnim narodnim in moralnim odporom, ki se je zavoljo take hlapčevske po-

litike dvignil v slovenski javnosti, so se krivci branili na različne načine. Najprej so navajali jalove, nobenega treznega človeka prepričujoče razloge »ideološke« prirode, zdaj so pa prešli na druge argumente.

»Pri zadnjih volitvah,« piše Kat. glas z dne 17. julija, »so prišli v vodstvo, zlasti demokristanske stranke na Goriškem in Tržaškem, novi ljudje, ki so v preteklosti kazali smisel ne samo za socialne probleme, temveč prav tako tudi za narodno strpnost in pravično ureditev odnosov do narodne manjšine pri nas. Nekateri teh novih mož sedijo danes v rimskem parlamentu in senatu, drugi imajo v rokah vajeti strankinega aparata...«

BESEDO IMA »NOVI MOŽ«

K temu najprej pripominjamo, da bi nihče ne bil bolj zadovoljen od nas, če bi bilo resnično, kar je napisal Kat. glas. Kdo naj bi ne bil vesel, da so z volitvami prišli v tukajšnji Kršč. demokraciji na oblast levčarji, ki imajo v programu poleg drugega tudi pravično ravnanje s slovensko manjšino?

Diego De Castro in Bologna

Kaj sledi iz izjav poslanca Bologne? Da se bo prvak tukajšnje Kršč. demokracije boril za to, da se Beneški in goriški Slovenci tudi v bodoče ne bodo smeli posluževati svojega jezika pred upravnimi oblastmi in na sodnih, da ne bodo imeli pravice do soračnega števila služb v javnih uradih in da bodo v njihovih krajih dvojezični napisi in razglasi prepovedani. Tudi v šolstvu ne bodo uživali istih pravic, kot pritičejo po Posebnem statutu tržaškim Slovincem.

Zanimivo je pri tem ugotoviti, da je nekdanji zastopnik Italije pri ZVU v Trstu in nekatoliški politik Diego De Castro mnenja, naj bi se določila Posebnega statuta če treba raztegnila na vse Slovence naših krajev in tudi na Beneško Slovenijo, medtem ko demokristjan Bologna, kot vidimo, temu odločno nasprotuje.

To je torej »novi mož«, za katerega so se nekateri vplivni Slovenci zavzemali in za časa volitev agitirali.

Pozivajoč naše volivce, naj glasujejo za take »nove ljudi«, so Slovincem priporočali, naj glasujejo zoper lastni narod.

KAJ SKRIVATE PRED LJUDSTVOM?

Toda vsej tej očitni stvarnosti nakljub trde gospodje, da jim delamo krivico.

V zadnji številki Kat. glasa nas javno vprašujejo »kako moremo vedeti, da niso

Toda oglejmo si, kako je s to zadevo v resnici. Med »novimi možmi«, ki so tudi s slovenskimi glasovi prišli v rimski parlament, je tržaški poslanec Giacomo Bologna.

Ta je imel prejšnji četrtek v zbornici prvi govor, v katerem je obravnaval tudi vprašanje Slovencev v naših krajih. Fanfaniju se je zahvalil, da hoče ostvariti avtonomno deželo Furlanijo-Julijsko krajino, in pri tem zavrgel sleherni »strah« rodoljubov, da bo deželna avtonomija okrepila slovensko manjšino.

Avtonomija, je rekel, bo »nasprotno le uvrstila italijanstvo tistih pokrajin in olajšala delo mirnega vključevanja slovanske manjšine v italijansko skupnost.«

In da bi nihče ne mogel dvomiti, kako je to mišljeno, je dal naslednje pojasnilo: če se kdo boji, da bodo »posebne pravice«, ki so jih tržaški Slovenci dosegli z londonskim sporazumom, raztegnjene na Goriško in Beneško Slovenijo, se zelo moti. Določila tržaškega Posebnega statuta veljajo samo za obe področji bivšega Svobodnega tržaškega ozemlja in se ne morejo razširiti na ostale Slovence.

demokristjani tržaškim Slovincem ničesar obljubili. Verjetno bi rad Novi list kaj zvedel, kako je s temi obljubami, a ne bo zvedel...

Jasen namig, da so se naši gospodje v Trstu s tukajšnjimi demokristjani pred volitvami domenili ter sklenili z njimi tajen dogovor. Tajen zategadelj, ker slovenska javnost o njem nič ne ve. Slovenski volivci po njihovem torej nimajo pravice vedeti, zakaj in na podlagi česa so bili pozvani glasovati za Bologno in tovariše. Kot dobri demokrati so odgovorni gospodje nemara prepričani, da gre za stvar, ki se slovenskih volivcev prav nič ne tiče!

Mi nismo takega mnenja. Zato jih javno vprašamo: Iz kakšnih vzrokov skrivate dogovor z demokristjani pred slovenskim ljudstvom? Kaj je na njem slabega, da nočete z njim na beli dan? Le pogumno povejte, kaj ste dobili za oddane glasove.

Do danes nam je znano samo to, da so oblastva menda priznala italijansko državljanstvo nekaterim poedincem, ki jih za zdaj nočemo imenovati. Vsakdo pa ve, da usluge, storjene zasebnikom, niso še usluge, izkazane slovenskemu narodu. Edini vidni »uspeh«, ki ga je doslej rodil tajni domenek z demokristjani in ki zadeva vse slovensko ljudstvo, je protimanjšinski programski govor »novega moža«, poslanca Bologne.

NOVICE Z VSEGA SVETA

SPOMENICA O JUŽNEM TIROLU

Zveza avstrijskih društev za Združene narode je sestavila spomenico o položaju nemške manjšine, ki je bila razposlana v vse države, včlanjene v Organizacijo združenih narodov. Besedilo je prejšnji četrtek bilo objavljeno od avstrijskega veleposlaništva v Bonnu.

V njem beremo, da Italija še do danes ni v celoti izvedla pogodbe Gruber-De Gasperi. Namesto da bi manjšina dobila obljubljeni avtonomiji, je bilo njeno ozemlje priključeno Trentinu, kjer so Italijani vsepovsod v večini.

V pokrajini Bocen nemški jezik ni enako praven italijanskemu in Nemci niso nameščeni v javnih službah tako, kot jim pritiče po številu prebivalstva. Pri železnicah je nad 90 odstotkov uslužbencev Italijanov in manj kot 10 odstotkov Južnih Tirolcev. Slične razmere vladajo na drugih področjih javne uprave: na sodnih je Italijanov približno 81 odstotkov, domačinov le 13, v finančnih uradih pa ni uslužben niti poldrugi odstotek oseb nemškega jezika.

Borba za polno enakopravnost manjšine se, kot vidimo, kljub Fanfanijevim obljubam odločno nadaljuje.

OKROŽNICA PIJA XII.

Papež poziva v posebni okrožnici vernike vsega sveta, naj ob devetdnevni pred Marijinim vnebovzetjem prosijo v javnih službah božjih za svetovni mir in svobodo Cerkve.

Pri tem naj se drže navodila apostola Pavla: »Blagoslovajte tiste, ki vas preganjajo!« To pomeni, da morajo obenem moliti za preganjalce vere in Cerkve.

Čeprav je vojna že davno končana, pravi Pij XII., v svetu ne vlada še pravičen mir. Kali razdora poganjajo bohotno med narodi in napolnjujejo ljudi s strahom in trepetom. Negotovost je tem večja, ker ima orožje, ki ga je človeški duh izumil, tako ogromno moč v sebi, da »lahko uniči ne le premaganca, marveč tudi zmagač ter vobče iztrebi človeški rod«.

Razprtije bodo nastajale, rastle in prospale vse dotlej, dokler ne bo prešla ljudstva in narode medsebojna bratska ljubezen. Vrniti se je torej treba k zapovedim krščanstva — poudarja Pij XII. — kajti samo na njih se more zgraditi trdna in resnično pravična družba.

NACIONALISTIČEN BLAZNEŽ

Voditelj novofašistov De Marsanich je v parlamentu govoril tudi o Južnih Tirolcih. Zdi se, je dejal, da vlada spreminja svojo politiko na Južnem Tirolskem. Če to dela zato, da bi si zagotovila podporo treh nemških poslancev, gre za navadno kravjo kupčijo ali boljše za zločin, zavoljo katerega bodo mislove brez obojavljanja postavili načelnika vlade in ministre na zatožno klop.

Moža bi bilo treba dati zdravnikom v pregled.

DOBRO UPORABLJEN DENAR

Letos so izdatki za šolstvo znašali v Italiji 385 milijard in 568 milijonov lir. Za prihodnje leto je ministrstvo prosvete povečalo proračun za 50 milijard, ker namerava Fanfanijeva vlada ustanoviti mnogo novih šol

vseh vrst in deliti podpore pridnim in revnim dijakom.

Denar bo vsekakor bolj naložen, kot če bi ga potrošili v vojaške namene.

PLEMENSKA MRŽNJA

Guverner zvezne države Luiziane na jugu Severne Amerike je izdal poseben zakon, ki prepoveduje uporabljati pri transfuzijah kri črncev. Le ob smrtni nevarnosti se smejo zdravniki poslužiti dajalec krvi črne polti. Tako daleč gre torej nekrščanska plemenska mržnja v demokratični napredni in omikani Ameriki!

VREME V STARIH ČASIH

Po zadnji mrzli zimi in nenadnem prehodu brez pomladi v vroče poletje ljudje tožijo, da se je vreme zadnja leta bistveno poslabšalo. Tega da je kriva atomska bomba.

Toda če prelistamo stare bukve, se lahko prepričamo, da je sedanje stanje vremena skoro boljše, kot je bilo poprej.

V poletju l. 1558 so bile v Evropi tako hude nevihte, da so v južni Franciji uničile na obalah cela mesta. L. 1658 je mrzlo vreme trajalo skoro do junija, meseca avgusta se je začela že jesen z nevihtami in deževjem.

Poletje l. 1858 je prineslo v Evropo pravo afriško vročino in vmes velike poplave. V juliju je padlo 10 krat toliko dežja kot običajno.

Sredi težke mednarodne krize

V približno enem tednu smo bili priče dogodkov, zaradi katerih so se ljudje bali, da stojimo na pragu nove svetovne vojne.

V Iraku ali nekdanji Mezopotamiji je izbruhnila krvava vstaja, v kateri so prevratniki pomorili skoro vse člane kraljevske družine, načelnika vlade in razne ministre ter proglasili republiko.

Z Irakom v »Arabski zvezi« združena sosedna Jordanija se je čutila ogroženo, zaradi česar je njen kralj Husein takoj poklical na pomoč Angleže. Ti so poziv sprejeli in spustili v deželo več tisoč padalcev.

Ravno tako v nevarnosti se je čutila mala država Libanon ob Sredozemskem morju. Njen predsednik republike Šamun je tudi zahteval pomoč iz inozemstva in jo našel v Ameriki. Eisenhower je ukazal svoji vojski, naj se izkrea v Libanonu.

Sestanek na najvišji stopnji

Prihod zapadnih čet na Srednji vzhod je silno razburil Naserja, ki je z letalom neutegoma odpotoval kar iz Jugoslavije v Moskvo, kjer je imel 8-urni razgovor s Hruščevom. Rusi so ponovno zagotovili vso podporo vsemu arabskemu narodnemu gibanju, a zdi se, da zaradi Arabcev niso voljni sprožiti vojne, čeprav je začel Hruščev glasno ropotati in groziti.

Ravnanje Amerikancev in Angležev je označil za neizzvan oborožen napad in od njih zahteval, naj takoj umaknejo svoje čete. Zadevo je spravil pred Varnostni svet Združenih narodov, obenem pa jel zbirati vojsko na mejah Perzije in Turčije. Da se reši svetovni mir, je istočasno predlagal, naj

L. 1911 je bila taka vročina, da se je na drevju vse sadje posušilo. Na nebu se ni mesec dni pokazal oblaček.

Sicer je pa z vremenom takò kot z našo usodo: nihče ni z njo prav zadovoljen. V starih časih je bilo torej vreme večkrat slabše kot dandanašnji, samo ljudje so bili manj godrnjavi.

UČENJAKOVA SMRT

Prejšnji teden je umrl v Rimu svetovno znani ravnatelj zvezdarne na Monte Mario profesor Armellini. Ko je v zvezdarni izbruhnil iznenada požar, ga je skušal učenjak pogasiti, da bi rešil dragocene znanstvene priprave, a se pri tem tako opeknel, da je podlegel ranam.

LJUBEZEN DG BLIŽNJEGA

Francoska vlada je prejšnji teden odlikovala z najvišjim redom Častne legije prvo in edino Nemko, 61-letno Ano Stadler, ker je za časa zadnje vojne tvegala življenje, da je rešila več sto Francozov, pripeljala jih v Dachau, da jih sežgo v plinskih pečeh.

Usmiljena junakinja je odlikovanje res zaslužila!

MIHEC IN JAKEC

Na palači Montecitorio v Rimu, kjer zaseda poslanska zbornica, bje ura vsake četrte ure, kot to delata naša Mihec in Jakec na strehi županstva v Trstu. Neki demokristjanski poslanec je zračunal, da udari ura nad parlamentom 888 krat na dan, ter vložil na vlado interpelacijo, naj ura sploh ne bje več, ker moti poslance pri njihovem delu. Mož je brez dvoma silno nervozen in bi se moral zdraviti.

se že ta torek v naglici sestanejo na posvetovanje najvišji predstavniki zapadnjakov, Sovjetske Rusije in Indije.

Njegovega predloga pa zahodnjaki niso sprejeli, češ da se z zadevo ukvarjajo že Združeni narodi in da je zato poseben sestanek velesil nepotreben.

Zakaj ne bo vojne

Ko gre za svetovni mir, so naglasili na zapadu, naj imajo besedo tudi druge države in ne le 5 velesil.

Da bi Rusijo pomirili, so pa Angleži vendarle bili mnenja, da je treba na kakšen način zadovoljiti Hruščeva. Sestanek najvišjih naj se priredi v okviru Združenih narodov. V New York lahko pride zastopat Rusijo sam Hruščev, kjer bo imel priložnost govoriti z zastopniki ostalih velesil.

Po hudih razpravah je Amerika sprejela angleško pobudo in v tem smislu pisala v Moskvo.

Mi smo prepričani, da se bo današnji težki mednarodni spor izgladil s poravnavo, ker nove vojne nihče ne mara.

Prvi vzrok je tale. To pot voditelji držav ne bi mogli več pošiljati v boj le ljudstva, sami pa ostali z družinami na varnem. Že prvi dan vojne bi bili njihovi uradi in domovi izloženi strašnim vodikovim bombam. Preden bi sprejeli nase toliko osebno nevarnost, se bodo dobro premislili.

Drugi vzrok je v tem, da je zadnja vojna v še preživem spominu ljudi. Ob misli na bombardiranja, taborišča, ubijanja in lakoto v pretekli vojni jih prešinja groza. Dokler se vse to ne pozabi in ne doraste novo pokolenje, je nov splošni spopad nemogoč.

UMRL JE REUT - NICOLUSSI

Iz Inomosta je prispela vest, da je tamkaj izdihnil dušo vseučiliški profesor mednarodnega prava Reut-Nicolussi. Pokojnik je bil v letih 1921 do 1924 zastopnik Južnih Tirolcev v rimskem parlamentu, kjer je prisrčno sodeloval s slovenskimi poslanci Virgilom Ščekom, dr. Wilfanom in tovariši.

Zaradi fašistovske strahovlade se je dr. Reut moral izseliti v Inomost, kjer so ga imenovali za vseučiliškega profesorja. Prijatelj našega naroda naj mirno počiva v tirolski zemlji!

MARŠALOVİ SPOMINI

Angleški maršal letalstva D. C. Bennet je pravkar izdal knjigo spominov, ki je vzbudila veliko pozornost.

V njej pripoveduje med drugim o zanimivem razgovoru z graditeljem nemških letal Heinkelom, kateri mu je zatrdil, da so Nemci, brž ko so uvideli, da je vojna zgubljena, stopili v stike z Rusi ter se z njimi tajno domenili o skupni politiki po vojni.

Po svetu

Amerika: Neki ameriški kemik je sestavil tablete, ki pospešujejo potenje, a obenem dodajajo znoju take snovi, da se srajca že na samem telesu sproti očisti. Nekateri potni madeži so namreč tako ostrí, da jih z nobenim pranjem ne spraviš več iz perila.

Največji nebotičnik na svetu, ki se nahaja v New Yorku, nekaj mesecev v letu ne bo smel biti razsvetljen. Tako je odredilo županstvo na željo Društva za zaščito ptic. Zatemnitev je potrebna, ker močna svetloba tako slepi ptice selivke, da se zaganjajo v nebotičnik in pri tem vsako leto na tisoče poginejo.

V Združenih državah gradijo letalo, dolgo 95 metrov, široko pa 110 m. Na njem bo prostora za 15 do 20 majhnih letal na reakcijski pogon, ki bodo vsak trenutek lahko odfrčala iz matičnega zrakoplova.

Brazilijska — V Braziliji so oblastva izdala zelo stroge kazni proti pešcem, ki dirjajo slepo čez ceste, ne da bi se držali določene smeri in drugih predpisov. Pešec, ki pride tako pod vozilo in se ponesreči, velja za samomorilca z vsemi pravnimi posledicami.

Nemčija — Največja otroška knjižnica na svetu je v Münchenu. Tu zbirajo po en izvod mladinskih knjig od vseh založb, ki so jim dosegljive. Najboljše delo prejme Andersonovo nagrado.

Španija — Zaradi hudih suš letos v Španiji zelo primanjkuje bikov. Številni torej dorji, to je poklicni bikoborci, so se zategadelj preselili v dežele Latinske Amerike, kjer bikov ne manjka. Tudi mi jih imamo dovolj.

Nizozemska — Najvišjo starost na svetu dožive, kot so zavarovalne družbe ugotovile, Holanci, in sicer povprečno 72 let. Najkrajše pa je življenje brčkone v Indiji, kjer znaša življenjska doba le 27 let.

Sovjetska Rusija — Največje jezero na svetu, izredno pomembno zaradi ribolova, je plitvo Kaspjsko jezero v južni Rusiji. Od l. 1953 do danes je njegova gladina upadla za 3 metre, s čimer so pridobili 25 tisoč kvadratnih metrov plodne zemlje. Na nekaterih mestih se je voda umaknila do 25 km.

NOVICE

Nemški prvaki so se pred Hitlerjevim padcem sestali na gori Hartz ter sklenili naslednje: s porazom se je treba kot z neizbežnim dejstvom sprijazniti in misliti na bodočnost.

Nemška povojna politika bi morala iti skozi štiri razdobja: najprej naj Nemci iščejo pomoči na zapadu. To bo trajalo toliko časa, dokler se Nemci gospodarsko ne okrepijo in pridejo spet do lastne vojske.

Ko bo Nemčija dovolj močna, bo proglasila svojo neodvisnost od zapada in vzhoda.

V tretjem razdobju je treba izvršiti zedinjenje vseh Nemcev ter se odkrito povezati z Rusijo. Združeni Rusi in Nemci bodo vsilili svojo voljo in oblast vsemu svetu.

V četrtni in končni stopnji bodo pa Nemci prišli za vrat tudi Ruse ter sami zavladali. To bo povračilo za izgubljeno drugo svetovno vojno.

Odkritju maršala Benneta o načrtih nemških imperialistov se mnogi posmehujejo, češ da gre za golo domišljijo generalov. Upajmo, da je res tako, kajti drugače bi se namreč človeštvo spet pogreznilo po krivdi Nemcev v strašno katastrofo.

REVNO PLEMSTVO

V Londonu izhaja letopis Debrett, v katerem priobčujejo sezname in rodovnike angleških plemiških družin. Urednik Hawkinson na več ko poldrugi tisoč vprašalnih pol letos ni prejel odgovora. Gre za plemiče, ki so gospodarsko propadli in jih njihovo plemstvo prav nič ne briga.

Neki lord, čigar družina sega v dobo Viljema Osvojitelja, to je v 11. stoletje, se je lotil čevljarske obrti, drugi živi v Kentu kot mesar, sir Sterling prodaja mrtvaške krste v Indianopolisu, vojvoda Montrose obdeluje pa malo posestvo v Rodeziji sredi Afrike. Tako propada posvetna moč in slava.

KAMIL ŠAMUN

To je ime 58-letnega predsednika republike Libanona, ki je pozval v deželo ameriško vojsko ter s tem pripomogel k izbruhu sedanje mednarodne krize.

Da bodo naši bralci vedeli, kakšen je ta

človek, hočemo o njem nekaj spregovoriti. Ko je bil še mlad deček, je bila njegova domovina del turškega carstva. Ker je Šamunova rodbina bila narodno zelo zavedna, so jo Turki pregnali iz rodne planinske vasi Deir el Kamar.

Medtem je izbruhnila prva svetovna vojna, po kateri so Turki izgubili tudi Libanon, ki je prišel pod oblast Francozov. Mladí Šamun je bil kot kristjan vzgojen v verskem zavodu Collège des Frères v Beirutu ter postal pozneje odvetnik. Že v mladostnih letih se je z gorečo ljubeznijo zavzemal za neodvisnost svoje domačije ter postal vodilen človek nacionalistov v libanonskem parlamentu.

Pred koncem druge svetovne vojne so se Angleži zavzeli, da bi Libanon postal samostojna država. Šamun se je z njimi strinjal in zato so ga Francozi pod De Gaulleom vtaknili v ječo.

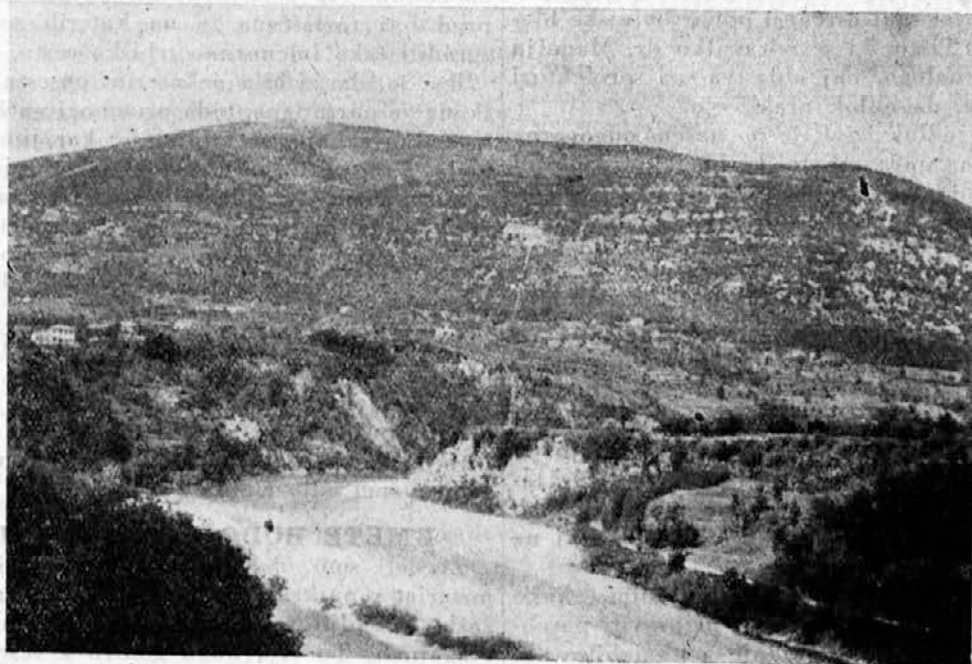
Spor z Naserjem

Po proglasitvi neodvisnega Libanona je Šamun spet prišel do vpliva. Mož, ki obvlada razen arabskega in turškega jezika tudi francoščino in angleščino, je bil najprej diplomatski predstavnik Libanona v Londonu, nato pa zastopnik svoje domovine pri Združenih narodih v New Yorku. L. 1952 ga je parlament izvolil za predsednika republike.

Za svojega vladanja je v očeh Naserja zakrivil dva smrtna greha. Najprej ni za časa sueškega spora hotel pretrgati kot ostale arabske države diplomatskih odnosov z Veliko Britanijo in Francijo. Zatem se je tesno naslonil na Ameriko, ki mu sedaj pomaga iz stiske. Libanon je postal zanesljivo oporišče zapada v vzhodnem Sredozemlju.

Ali bo Šamunova domovina mogla dolgo vztrajati pri tej politiki, je seve drugo vprašanje. Šamun je pri sedanjí vstaji v Libanonu pokazal velik osebni pogum. S puško v roki se je branil pred prevratniki, ki so nasakovali njegovo vladno palačo v Beirutu.

Zdi se pa, da mu vse to ne bo nič pomagalo. Vsearabsko narodno gibanje zajema namreč že Libanon ter se bori za to, da se država iztrga iz odvisnosti ravno tako zapada kot komunističnega vzhoda ter postane popolnoma samostojna. Zelo malo je verjetno, da se bo Šamun mogel ustavljati z uspehom temu vsenarodnemu gibanju.

Štormaver pri Gorici, v ozadju Sabotin

Dopisi v Tržaškega

DOLINA

Razdelitev nagrad vinogradnikom

V nedeljo so na županstvu v Dolini slovesno izročili nagrade vinogradnikom iz Tržaškega brega, ki so se udeležili letošnje razstave domačih vin. Svečanosti so prisostvovali župan g. Lovriha, pokrajinski svetovalec g. Grbec, kmetijski nadzornik dr. Perco in njegov sodelavec dr. Galante ter mnogi vinogradniki iz Brega.

Po pozdravnih govorih župana Lovrihe in svetovalca g. Grbea je spregovoril dr. Galante, ki je med drugim vinogradnike poučil, kaj morajo ukreniti, da trte uspešno obvarujejo pred sušo in raznimi boleznimi. Na koncu je izjavil, da bodo prihodnje leto najbrž priredili razstavo vin, pri kateri bodo sodelovali vinogradniki z vsega Tržaškega.

Gospod Grbec je nato v imenu pokrajinske uprave izročil častno diplomu in zlato kolajno g. Jakobu Žerjalu iz Boljunea, ki je po oceni komisije razstavil najboljše vino. Srebrne kolajne je prejelo šest drugih kmetovalcev, medtem ko so vsem udeležencem razstave podelili častne diplome.

BAZOVICA

Zaprla so bolniško blagajno

Delavce iz Bazovice in bližnjih vasi je pred dnevi neprijetno presenetila vest, da je prefektura odredila, naj se zapro prostori tukajšnje bolniške blagajne. Enak ukrep je prefektura izdala tudi za bolniške blagajne v Sv. Križu in v Dolini. Zdi se, da so se oblasti odločile za ta korak na zahtevo pokrajinskega zdravnikarja, ki je baje ugotovil, da poslopja, v katerih se nahajajo bolniške blagajne, nikakor ne odgovarjajo zdravstvenim predpisom.

To bo verjetno res, toda prefektura je s svojim ukrepom občutno oškodovala delavce, ki bodo odslej morali na zdravniške preglede v Trst. Prizadete so s tem tudi delavske družine, saj je vendar znano, da se gospodinjice in njihovi otroci ne morejo z lahkoto oddaljiti od doma. Zato se nam zdi, da so delavci povsem upravičeno protestirali proti odloku, s katerim je prefektura bolniške blagajne kratkoma zaprla.

Kot slišimo, je o tej zadevi v ponedeljek razpravljala tudi osrednji odbor bolniške blagajne v Trstu, ki je zdravniku dr. Manniju poveril nalogo, naj oblastva na prefekturi prepriča, da odlok preklicajo.

Da je odlok izšel, je po našem odgovornu tudi sama uprava bolniške blagajne, ki se ni nič ali prav malo pobrigala, da bi svoje ambulante vsaj nekoliko preuredila in izboljšala.

DEVIN

O avtomobilskem prometu

Nahajamo se v polni poletni sezoni in ob vsej obali mrgoli ljudi, ki si v morski vodi iščejo utehne pred neznošno vročino. Mnogi izletniki, zlasti tujci, prihajajo k morju na avtomobilih in drugih motornih vozilih, tako da je n. pr. v devinskem pristanišču ob določenih dneh takšen naval, da skoraj ne moreš niti peš po cesti.

Prav ob teh dneh ponovno vidimo, kako je nujno potrebno čimprej pripraviti posebne prostore za pristajanje avtomobilov in ostalih vozil. Dokler se pa vprašanje ne more

rešiti, je dolžnost oblastev, da bolje uredijo promet tako v pristanišču kot na cesti od vaškega trga do morja. Danes se namreč dogaja, da avtomobili pristajajo, kjerkoli in kakorkoli se voznikom zljubi, ne da bi se brigali, kje se bodo ustavili tisti, ki pridejo za njimi.

Nujno je zato, da se zadeva čimbolje in čimprej reši, saj je vendar treba smotrneje izkoristiti že tako majhen razpoložljivi prostor. To delo bi po našem najbolje opravila devinska policija, ki jo zato prosimo, naj stvar temeljito preuči in nato sprejme primerne ukrepe.

FERNETIČI

Kaj je z napeljavo telefona?

Prebivalci obmejne vasi Fernetiči smo se v listu že večkrat pritožili, da nimamo pri nas še javne telefonske govorilnice. Preteklo je že več ko dve leti, ko so nam tako županstvo kot Urad za tujski promet in ostale ustanove za gotovo obljubili, da bomo v vasi imeli telefon. Toda doslej ni o njem ne duha ne sluha.

Ker smo zvedeli, da bo v soboto seja republiškega občinskega sveta, upamo, da bo predstavnik naše vasi ta dan ponovno sprožil vprašanje telefona na Fernetičih ter zahteval, naj se zadeva premakne z mrtvega tira.

VSEM MLADIM IZOBRAZENCEM

Krožek mladih izobražencev iz Trsta in Krožek mladih izobražencev iz Gorice priredita v nedeljo, 3. avgusta, celodnevni izlet z avtobusom v Kranjsko goro in Vršič. Mladi izobraženci, ki se ga nameravajo udeležiti, naj se prijavijo najkasneje do 30. julija v Trstu, ul. Commerciale 5/I. (tel. 28-770) ali pa v Gorici, na Travniku 18/II., kjer dobe vsa potrebna pojasnila. Udeleženci z dežele se lahko prijavijo po poštni dopisnici.

PREDOLGO ČAKAJO NA ODŠKODNINO

Mnogi kmečki posestniki iz Vižovelj, Devin, Slivnega in Nabrežine se pritožujejo, ker jim državna oblastva niso še izplačala odškodnine za zemljišča, ki so jim bila že pred leti razlašena in na katerih so bili zgradili tako imenovano trbiško ceto.

Res je, da je bila nekaterim posestnikom škoda že poravnana, toda premnogi na žalost še vedno čakajo, da prejmejo, kar jim pripada. Preprosti ljudje sploh ne morejo razumeti, čemu oblastva toliko časa to zadevo zavlačujejo, saj bi morala vendar vedeti, da naši kmetje ta denar krvavo potrebujejo. Gre namreč za male posestnike, ki hudo občutijo razlastitev svoje zemlje!

Tržaško prefekturo in goriško sodnijo zato prosimo, naj prošnje za odškodnino čimprej pregledata in jih odobrita. Sedaj je sicer čas počitnic, toda to bi nikakor ne smel biti vzrok ali razlog, da se rešitev te važne zadeve spet odloži.

KMETE BODO ZAVAROVALI

Zvedeli smo, da namerava generalni komisariat v najkrajšem času raztegniti na Tržaško ozemlje zakon o kmečkih bolniških blagajnah. To vest bodo gotovo z veseljem sprejeli vsi naši kmetovalci, ki že več let ne-

storno čakajo, da jih v tem pogledu izenačijo z ostalimi poljedelci v republiki. Zakon o kmečkih bolniških blagajnah je v Italiji stopil v veljavo že pred več ko 3 leti.

Slišali smo obenem, da se besedilo zakona že prevaja v slovenščino.

AVSTRIJSKI POSLANCI V TRSTU

Te dni je dospel v Trst 22 avstrijskih poslancev, članov parlamentarne komisije za državne carine. V našem mestu so jih sprejeli ravnatelj Javnih skladišč dr. Tanasco in visoki uradniki pri Trgovinski zbornici. Gošče so obiskali naše pristanišče, miramarski grad in tržiške ladjedelnice.

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov, toplomerov in fotografskega materiala

■ Pri Državni založbi Slovenije je izšel sedmi zvezek Zbranih spisov Ivana Tavčarja. Uredila ga je Marja Boršnik. Zvezek vsebuje že skoro pozabljene Tavčarjeve časnikarske politično-polemične in druge spise, objavljene v Slovenskem narodu pod različnimi psevdonimi.

■ V Beljaku je prirejena v okviru tamkajšnjega tradicionalnega »ljudskega praznika« razstava sodobnega slovenskega slikarstva. Bila je ugodno sprejeta.

Izidi maturo

Na klasični in realni gimnaziji

Včeraj so na klasični in realni gimnaziji maturantje dokončali zrelostne izpite. Na klasični gimnaziji je polagalo izpite 35 kandidatov; med temi devet z goriškega liceja. Z uspehom so opravili maturo trije kandidati iz Gorice, in sicer: Bednarik Joško, Bregant Marij in Budilna Anamarija. Izmed tržiških je proglašeni za zrele pet kandidatov: Košuta Edvard, Jogan Hektor, Godina Tatjana, Pertot Bruna in Umek Evelina. Od skupnega števila je bilo 8 odklonjenih, ostali imajo popravne izpite, eden je odsoten.

Na realni gimnaziji so pa tile izidi: Gregorič Marija, Pavlica Peter, Relić Vladan in Starec Iva so z uspehom položili maturo; sedem jih ima popravne izpite, trije so bili odsotni. Vsem abiturijentom iskreno čestitamo!

Na Trgovski akademiji

Prve dni tedna so se zaključili zrelostni izpiti na slovenski trgovski akademiji v Trstu. Od 40 kandidatov jih je izdelalo 16, popravne izpite jih ima 21, dva kandidata sta bila zavrnjena, eden pa se k izpitom ni prijavil.

Izdelali so naslednji dijaki: Canciani Marija, Filipčič Edvard, Gabrovec Ondina, Jamšek Ada, Lavrenčič Miranda, Lepore Klavdija, Micheluzzi Selma, Požega Marjetica, Kraševac Bruna, Rebec Gracijela, Stefančič Silvana, Stopar Dino, Suban Danica, Tanec Viktor, Volk Vivijana in Cupin Darij.

Novim knjigovodjem iskreno čestitamo in jim želimo mnogo uspeha v bodočem poklicu.

Dopisi iz Goriške

GORIŠKI OBČINSKI SVET

Prejšnji četrtek je bila seja goriškega mestnega sveta. Komunistični svetovalec Battello je takoj v začetku splaval na široko področje mednarodne politike. Govoril je z nizkim in tihim glasom in v svojem mladeniškem navdušenju obsodil vojaški nastop Amerikancev in Angležev v Libanonu in Jordaniji, ki je po njegovem povzročil hudo mednarodno politično in vojaško krizo. Angloameriški korak naj bi pomenil »nasilje nad svobodo tamkajšnjih narodov« in nevarnost za svetovni mir. Končno je govornik pozval večinsko stranko, naj tudi ona obsodi ravnanje zapadnih velesil.

Predstavnik krščanskih demokratov Agati je govornika takoj zavrnil, češ da bi bili komunisti morali z enako odločnostjo obsoditi nastop sovjetske vojske na Madžarskem, ki je bila zatrla svobodo tamkajšnjega naroda. Pripomnil je obenem, naj bi mestni svet ne obravnaval vprašanj svetovne politike, za katero so odgovorni državniki in ne mestni očetje.

Svet je nato pričel razpravljati o spremembi voznega reda, ki jo je predlagalo avtobusno podjetje ATA. O tej zadevi so svetovalci, kot smo zadnjič poročali, že razpravljali predpretekli teden. To pot je prvi spregovoril monarhist Pedroni ter izjavil, da se strinja s predlogom upravnega odbora. Proti je bil komunist Batti, ki je dejal, da zaradi skrčenega voznega reda obstaja nevarnost, da podjetje odpusti 6 delavcev.

Battijeva izvajanja je zavrnil tudi dr. Sfiligoj, ki je predlagal, naj se sprejme volja odbora. O zadevi sta govorila še podžupan dr. Poterzio in župan dr. Bernardis. Po njunih pojasnitvah je občinski svet z 19 glasovi končno sprejel predlog upravnega odbora, naj se vozni red skrči. Proti je glasovalo 6 svetovalec (dva komunisti, dva socialna demokrata, en krščanski demokrat iz Ločnika, ki je posebno hud, da je ATA ukinila nekaj voženj, in slovenski svetovalec Albin Šuligoj). Štirje svetovalci so se pa glasovanja vzdržali.

POKRAJINSKI SVET

Preteklo soboto je v dvorani na Korzu Verdi zboroval pokrajinski svet. V isti dvorani je bil prejšnji petek, in sicer na pobudo pokrajinske uprave, tudi važen sestanek vseh županov z Goriškega. Razpravljali so o cestah, ki naj preidejo v upravo pokrajine oziroma države. Goriški župan je predlagal, naj preide v upravo pokrajine zlasti pot, ki od državne ceste pelje v Štandrež. Slične predloge so postavili tudi ostali župani.

To vprašanje je na zadnji seji obravnaval tudi pokrajinski svet. Med pokrajinskimi cestami, ki naj bi prešle pod državno upravo, so zlasti poti iz Pevme do Števerjana, cesta Devetaki-Doberdob-Tržič ter pot Tržič-Zagraj in cesta Gorica-Gradiška-Červinjan. Pod pokrajinsko upravo bi prišle zlasti cesta Gorica-Sovodnje-Zagraj, pot Sovodnje-Vrh-Martinceva ter cesta iz Zdravščine do Devetakov.

Novi list že tri leta piše, da morajo priti pod državno ali pokrajinsko upravo vse tiste občinske ceste, ki ne služijo zgolj koristim prizadetih občin, marveč vsej pokrajini. To velja zlasti za cesto Štandrež-Sovodnje-Za-

graj in za obe poti, ki vodita iz Gorice do državne meje skozi Oslavje in Grojno. Še važnejše pa je, da se te ceste čimprej asfaltirajo.

Po daljši razpravi je predsednik dr. Culot obvestil svetovalce o predlogih, ki so jih na petkovem sestanku postavili župani, ter izjavil, da bo upravni odbor za prihodnjo sejo pripravil natančno izdelan predlog.

Ob začetku je pokrajinski svet soglasno sprejel resolucijo, v kateri poziva ministrstvo in pristojne ustanove, naj zajamčijo tržiškim ladjedelnicam in goriški tovarni SA-FOG dovolj dela. Znano je namreč, da nameravata ti podjetji skrečiti delovni urnik in odpustiti nekaj delavcev.

Svetovalci so tudi sklenili odpisati davčne doklade 30 družinam iz Dolenj, ki so zaradi zmrzali v maju leta 1957 pretrpele veliko škodo na pridelkih. Strinjamo se tudi s predlogom svetovalca Bergomasa, da je treba odpis doklad razširiti na druge oškodovance, četudi bi vlada zanje sprejela posebne ukrepe. S tem predlogom se je strinjal tudi predstavnik večinske stranke Cocianni, ki je dejal, naj svet to vprašanje prouči na eni prihodnjih sej. Upamo tudi, da svetovalci ne bodo zanemarili slovenskih oškodovancev.

IZ DOBERDOBA

V sredo prejšnjega tedna bi na našem županstvu morali oddati na javni dražbi gradnjo jameljske ljudske šole in novega pokopališča v Dolu. Dražbe pa ni bilo, ker se nanjo ni odzvalo nobeno podjetje. Zdi se, da podjetja nočejo sprejeti teh del, ker v Jamljah in v Palkišču ni vodovoda in električnega toka. Zato bo županstvo moralo dražbo ponoviti in staviti podjetjem ugodnejše pogoje.

Kot znano, je vlada nakazala 100 milijonov lir za gradnjo ljudskih hiš v goriški pokrajini. Nekaj tega denarja pojde tudi za zidavo šeststanovanjske hiše v Jamljah. Doberdobska občina bo morala poskrbeti le primerno zemljišče.

IZ SOVODENJ

V ponedeljek preteklega tedna je imel na županstvu v Gradiški sejo odbor Vzhodno-furlanskega vodovoda (CAFO). Predsednik g. Bressan je poročal o svojem potovanju v Rim. Načrt za razširitev furlanskega vodovoda v občinah Dolenje, Doberdob, Sovodnje in Zagraj, ki predvideva 200 milijonov lir stroškov, bo vlada verjetno odobrila še ta teden.

IZ PODGORE

V predpreteklem tednu so imeli predstavniki vseh treh večjih sindikalnih organizacij več sestankov z delavstvom rajonskega oddelka naše predilnice. Na njih so poročali o pogajanjih med delavstvom stroke in upravo podjetja za sklenitev nove državne pogodbe.

Delodajalci so pristali na povišanje plač in mezd za 2,50%, na manjše izboljšanje starostne nagrade, na četrto izmeno za čas počitnic in neznatno izboljšanje tudi v zadevi akordnega dela. Sindikati pa zahtevajo še večje povišanje mezd in še druga izboljšanja. Zveza industrijskega je odklonila predlog sindikatov naj se vpelje nova proizvodna nagrada.

IZ ŠTMAVRA

Pred kratkim sta v krogu svoje družine in prijateljev praznovala zlato poroko gospa Regina in g. Andrej Vogrič. Oba sta še čista in zdrava. Lepo sta vzgojila petero otrok. Slavljencema želimo obilo božjega blagoslova in zadovoljstva ter da bi čakala v zdravju še biserno poroko.

Pred kratkim je neko podjetje iz Furlanije zopet posulo z pregrobim gramozom našo zanemarjeno cesto. Pot bi morali temeljito popraviti in jo na raznih mestih razširiti. S samim krpanjem ne bo mestna uprava nikdar zadovoljivo rešila tega vprašanja.

SLOVENSKE UČITELJICE NAGRAJENE

V predpreteklem tednu je bila na šoli v ulici Croce svečanost, ki se je je udeležil tudi šolski skrbnik De Vetta in ves učiteljski zbor. Med učiteljice, ki praznujejo 40. obletnico službovanja, so razdelili posebne diplome predsednika republike Gronchija. Nagradenci so naslednji: Valerija Boškin, Ana Kaus, Pavla Hvala, Alojzija Logar, Gabriella Mikuluš, Leopolda Novak, Emilija Paglavce, Ottilija Terpin in Marija Tušar. Didaktični ravnatelj dr. Leban, ki je imel priložnostni nagovor, je poklonil vsaki slavljenci še šopek cvetja. Za njihovo vestno 40-letno službovanje jim je izrekel priznanje tudi dr. De Vetta.

V imenu slavljencev se je zahvalil bivši šolski nadzornik in didaktični ravnatelj g. Humbert Močnik.

POSLOVANJE MESTNIH URADOV

Goriški mestni odbor je sklenil, da bodo od 21. julija do 31. avgusta mestni uradi odprti nepretrgano od 7. do 13. ure. Stranke pa bodo sprejemali le od 9. do 12. ure.

OBNOVITE PREPUSTNICE!

Prepustnice, ki so bile izdane po 1. maju 1957, zapadejo 31. avgusta, oziroma veljajo toliko časa, dokler je v njih še prostora za žige.

Kdor hoče prepustnico obnoviti, mora vložiti prošnjo na obrazcu, ki ga dobi v tobakarnah in knjigarnah; priložiti mora dve sliki, se nanje podpisati, podpis pa mora overoviti županstvo; plačati je treba nadalje 50 lir za stroške nove knjižice ter predložiti staro prepustnico.

SMRT UGLEDNEGA DUHOVNIKA

V sredo preteklega tedna so na goriškem pokopališču položili k večnemu počitku telesne ostanke msgr. Culota, ki je bil več mesecev v bolnici, kjer so mu morali zaradi embolije odrezati nogo. Pokojnik je bil rojen leta 1897 v Gorici, kjer je prebival vse življenje.

Po končani gimnaziji je študiral v Inostu, novo mašo pa je zapel 1920. leta v Gorici. Bil je odličen matematik in fizik in je veliko poučeval v raznih goriških šolah. Hvale vredno je, da je mož obvladal tudi odlično slovenski jezik. Pokojnik je bil velik prijatelj nadškofa Fogaria. Z njim je sodeloval v italijanski mladeniški katoliški organizaciji in po Fogarjevem odhodu v Trst prevzel tudi njeno vodstvo.

Mašo za pokojnikovo dušo je daroval v travniški cerkvi goriški prošt Soranzo ob obilni udeležbi vernikov in duhovnikov. Zveštemu služabniku božjemu, ki je bil pravičen tudi do slovenske narodne manjšine, naj sve- ti večna luč!

Beneška Slovenija

IZ ČEDADA

Pravijo, da bo letošnji festival ob Nadiži, ki bo v soboto, nedeljo in ponedeljek, nekaj posebnega. Cele skupine delavcev električarjev že dva tedna razobešajo slikovite žarnice, zlasti na zelenem Nadižinem obrežju. Za nočno razsvetljavo bodo uporabili okoli 10 tisoč metrov žice, gorelo pa bo nad 20 tisoč žarnic. Odre postavljajo v starem mestu in izven njega za razne prireditve in tudi za ljudski ples. Festivala se bo udeležilo v obilnem številu tudi naše ljudstvo iz nadiških dolin, saj je Čedad njegovo naravno središče. Na letošnji festival bodo prihiteli gotovo tudi množestveno naši bratje in sestre iz Jugoslavije.

IZ SV. PETRA SLOVENOV

V Novem listu smo svoj čas poročali, da je junijsko strahotno neurje, ko je Nadiža zelo narasla, hudo pokvarilo tudi naš vodovod. Tedaj je odneslo vodovodno cev, po kateri priteka voda iz Podbonesca v naše mesto. Hude pokvare so medtem že popravili in položili nove cevi. Zaradi tega je voda umazana, zato županstvo opozarja prebivalstvo, naj je ne pije, dokler se ne prevre.

Naše ljudstvo doživlja v poletnih dneh leto za letom nekaj radostnih dni, ker se vračajo v tej dobi na domove mnogi izseljenci, da se po daljši odsotnosti razgovorijo s svojci in sorodniki. Nekateri pridejo celo z vso svojo družino. Tu ni konca pripovedovanju, kako živijo izseljenci v raznih državah in

kako živijo naši ljudje v Italiji. To traja, dokler ne napoči dan bridkega slovesa.

Pred kratkim je obiskal naše doline podminister za javna dela g. Ceccherini. Ogledal si je škodo, ki je nastala zaradi neurja, da bi nato predložil ministrstvu izčrpno poročilo. Vlada je nato nakazala 100 milijonov lir za obnovo porušanih poslopij in vodovodov ter za popravilo ostalih poškodovanih zgradb. Ministrstvo je obenem sklenilo odpreti več delovišč, pri katerih bo več delavcev zaposlenih približno 16 tisoč delovnih ur.

IZ ČRNEGA VRHA

V petek, 4. julija, smo v Črnem vrhu pokopali 76-letnega domačina, vzornega gospodarja in kristjana Jožefa Špekonjo. Iz njegove družine sta izšla dva duhovnika, in sicer g. Angel Špekonja, župnik v Platiščah, ter g. Alojzij Špekonja, župnik v Civoriu (Forli).

Kljub slabemu vremenu se je pogreba udeležila velika množica ljudstva in kar 16 duhovnikov. Vse je ganila prisotnost 98-letne pokojnikove matere.

Mašo zadušnico je daroval g. Evgen Ožnjak, ki je obenem učitelj v Črnem vrhu. Ob grobu se je od obče spoštovanega moža poslovil župnik g. Peter Hvalica iz Brnasa, ki je izrazil v imenu vernikov in duhovnikov skoraj stoletni pokojnikovi materi, obema sobratoma duhovnikoma in družini globoko sožalje. Naj plemenitemu pokojniku sveti večna luč.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 496: Pri modernih nebakrenih sredstvih za pobijanje rastlinskih bolezni naletim večkrat na besedi Zineb in Ziran, nikjer pa nisem mogel ugotoviti, kaj ti dve besedi pomenita.

Odgovor: Zineb je mednarodno določena kratica za cinkov etilenbisditiocarbamat, Ziram pa za cinkov dimetilditioicarbamat. Na podlagi Zineba so izdelana moderna škropiva Aspor, Tiezene, Vitex in še druga, ki nadomeščajo baker, oziroma modro galico. Na podlagi Zirama pa je za sedaj pri nas znan samo Fruttene, ki služi v sadjarstvu predvsem proti kodravosti in smoliki, deloma tudi proti škrlupu in listni luknjičavosti.

Vprašanje št. 497: Slišal sem neke, da kdor uniči eno ptičje gnezdo, napravi večjo škodo, kot če bi ukradel 100 kg sadja. Ali je to res?

Odgovor: Z uničevanjem ptičjih gnezd se v resnici povzroča neprecenljiva škoda, katero spoznamo, če opazujemo življenje naših ptičkov. Poglejmo! Če so v gnezdu 4 mladiči, morajo starši prinesiti vsakemu dnevno vsaj 50 gosenic, ker so mladiči hudo požrešni. To da dnevno 200 gosenic. Mladiče pa morajo starši rediti vsaj 30 dni, torej narase v tem času število gosenic na 6.000. Če ostanejo te gosenice pri življenju, dokler se ne zabubijo, požrejo ogromno zelenja, mladih listov, poganjkov, cvetov in mladih plodov. Vsaka gosenica požre dnevno vsaj toliko zelene hrane, kot znaša njena teža. Če gosenice žrejo samo 10 dni, povzročijo s tem ogromno škodo. Potem pa računajte. Končno upoštevajte, da ostane od neuničenih gosenic škodljivi zarod tudi za prihodnje leto in tako naprej. Zato je nujno potrebno, da se pošteno nategnejo ušesa tistemu, ki uničuje ptičja gnezda.

NAS RECEPT

Okusno okrepčilo: Vzemite 5 limon, 5 pomaranč, pol kg sladkorja in pol kg medu. Pomaranče in limone zmeljite na strojčku in nato zmešajte s sladkorjem in medom ter naložite v posodo. Uživate vsak dan po eno žlico zjutraj in zvečer. Tako okrepčilo nam je posebno potrebno v poletnih dnevih, ko je telo že tako oslajeno in utrujeno in vlada v organizmu pomanjkanje raznih snovi.

42

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Cesar prihaja

Ministrski predsednik grof Taaffe je hotel na vsak način, da mora tudi cesarski par pritti v Trst na obisk. V svoji politični pameti je računal, da bo cesarjeva prisotnost omilila vtise, ki jih je zbudil krvavo potlačeni upor v Krivošijah in da se bo tudi italijansko iredentistično gibanje v Trstu in v Primorju s tem obiskom nekoliko potlačilo.

Leta 1882 je namreč Italija pristopila k tako imenovani Trozvezi z Nemčijo in Avstrijo. Ta zunanje-politični korak je pa močno vznemiril iredentistične kroge v »Društvu neosvobojene Italije«. Videli so, da se ne bodo uresničili njih upi glede Trsta in Južnega Tirola. Zato se je začelo šušljati, da se pripravlja atentat na cesarja, če pride v Trst. Sami italijanski vladni krogi so opozorili Dunaj na tako možnost. Franc Jožef pa v svoji trmi ni hotel pokazati, da se česa boji, čeprav mu je Elizabeta prigovarjala, naj nikar ne hodi dražiti sršenov.

Po dolгих posvetih so na Dunaju sklenili, da se bo najprej cesarica s spremstvom odpeljala v Miramar in tam počakala moža. Cesar pa bo potoval po Soški dolini v Gorico in od ondi v Trst.

Začele so se priprave za okraševanje soških vasi in za sprejeme. Okrajni glavar

v Tolminu Schemerl in tržaški namestnik De Pretis sta obiskala vse slovenske župane in jim strogo naročevala, naj se pri cesarskem obisku ne rinejo v ospredje ter vsekakor govore le nemški ali italijanski. Državnim uradnikom v Kanalu je De Pretis prepovedal izobesiti slovenske zastave. Kanalski čitalnici je ukazal, da se sprejema ne sme udeležiti korporativno. V Volčah je italijansko-avstrijski baron zagrozil županu: »Stecken Sie nur keine slawischen Fahnen aus« (Nikar ne razobesite kakih slovenskih zastav). Tolminski in bovški župan sta se res tako preplašila — tudi zaradi morebitne izgube Franc Jožefovega križca — da sta ukazala z vseh slavolokov odstraniti slovenske pozdrave. Ljudstvo in narodna društva, kot bomo brali, so pa drugače mislila.

Dne 8. septembra je cesar prišel v Celovec. V Ziljski dolini so mu pokazali »narodno rajanje« in »štehanje« na konjih. Brhki Zilci in Ziljke so prejeli od vladarja vsak po en cekin v dar. Po železnici se je ustavil v Naborjetu, tedanjem glavnemu središču ob Beli. Od tam je šla pot čez Predil v Bovec, ki je bil ves olepšan in razsvetljen. Pred hotelom Pri pošti so se zbrali domačini in pevci, ki so kljub strahovanju zapeli po cesar-

ski himni še Naprej zastava Slave in Jadransko morje. Cesar je slovensko petje poslušal tričetr ure na balkonu in je odposlanstvu čitalnice izrazil toplo zahvalo.

Sprejem v Gorici

Naslednje jutro se je cesar vozil skozi okrašene slovenske vasi v Tolmin in Solkan. Tu se je proti načrtu ustavil na trgu in je izstopil iz kočije. Zda se je pa zgodilo nekaj, kar je vse cesarsko spremstvo, glavarje in namestnike spravilo iz tira. Solkanci so začeli navdušeno vpiti »živio«, čepovanska čitalnica je razvila slovensko zastavo; domači župnik, ki je pravkar prišel iz cerkve, je cesarja pozdravil z navdušenim slovenskim govorom. Cesar je s svojimi drobtinici znana začel tudi poedince nagovarjati v slovensčini. C. kr. oblastniki so kar nemeli. »Novice« so pa v posebni brzobjavi naznanile, kako krasen sprejem so priredili vladarju v narodnem Solkanu.

V Gorico je cesar prišel 12. septembra zvečer. Na Katarinijevem trgu ga je pozdravil mestni župan. Sprevod je krenil po tedanji Korenski ulici mimo poznejšega stanovanja pesnika Gregorčiča na Travniki v vladno palačo. Tu so že bili zbrani goriški knez in nadškof ter vojaški in civilni odličniki. Nato se je pričelo slovesno kosilo, zunaj pa je mesto priredilo baklado. Naslednje jutro je cesar obiskal grob svojega bivšega vzgojitelja grofa Coroninija, nato so sledile vojaške parade, sprejemi in popoldne velika ljudska veselica na Rojcah. Tu je nastopil mogočen zbor 200 slovenskih pevcev.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kultura je naša moč in naš ponos

(RAZSTAVA SLOVENSKE GOTSKE FRESKE V CELOVCU)

Te dni vabijo po Celovcu prikupni letaki z produkcijo gotskega angela na razstavo gotskih fresk iz Slovenije, ki je prirejena v tamkajšnjem Umetniškem domu. Organizirali so jo v okviru kulturne izmenjave med Slovenijo in Koroško na pobudo ljubljanske Narodne galerije in Kulturnega referata koroške deželne vlade. Gradivo za razstavo je odbrala iz svojih zbirk Narodna galerija pod vodstvom dr. Karla Dobide. Gre za kopije, ki so jih naredili akademski slikarji na platno, karton, lesenitne plošče ali omet.

Pred Umetniškim domom vihra na visokem drugu slovenska zastava in to je prav gotovo zdaj edini kraj na svetu izven Slovenije, kjer plapolja slovenska trobojnica. To prijetno preseneti in gane slovenskega obiskovalca, hkrati pa se spomni, da je edino kultura tisto, s čimer se lahko Slovenci uveljavljamo v svetu in zlasti pri sosedih.

Freske so izdelane v svojih stvarnih obsegih: ko stopi obiskovalec v veliko osrednjo dvorano, ga pozdravi s sten veliki svetniški liki v tipičnih togih, nekam krčevitih in odrevenelih držah gotskega sloga. Vse freske so iz 14. in 15. stoletja. Ko hodi človek od slike do slike ter opazuje te stvaritve davnih slovenskih in tujih slikarjev, ki so delovali na slovenskih tleh, se ga polasča tiho ganotje ob misli, da so te freske krasile slovenske podeželske cerkvice že pred 500 in 600 leti, da so molili pred njimi naši predniki v časih turške nevarnosti in da je klečal pred njimi marsikak kmečki upornik še zadnjo nedeljo, preden je padel na bojišču v spopadu z vojaki in valpti grabežljivih graščakov.

Pri natančnejšem ogledovanju fresk pa tudi odkrijemo, da je marsikje togost strogega gotskega sloga omehčana z duhovitim realističnimi podrobnostmi in celo s humorističnim prikazovanjem človeških tipov in prizorov iz tedanjega življenja, n. pr. na freski »Sveta nedelja«, ki jo je naslikal Johannes concivis de Laybaco (Janez Ljubljanski) v cerkvi v Crngrobu pri Škofji Loki, na freski »Marijino rojstvo« v cerkvi sv. Primoža nad Kamnikom, ki je delo neznanega mojstra, na »Kmečkih obrazih« Janeza Ljubljanskega, ali na »Pogubljenem dekletu«, kjer je isti slikar sredi štirinajstega stoletja do vsch

podrobnosti naslikal razkošne oblike mlade ženske, ki mora za svoje morda le ne prehuje grehe naga v pekel. Obiskovalec se nasmehne, ko pomisli, da je ta freska krasila cerkev v Visokem pod Kureškom in da bi naj bila služila za svarilni zgled ter odvracala misli vernikov od grešnih poželenj.

Razstavljenih je 38 posnetkov fresk, nekaj Stenonovih slik (akvarelov), ki prikazujejo notranjost nekaterih cerkev, in vrsto fotografij, ki ponazorijo jo tehnično plat opravljenega dela. Kulturni urad koroške deželne vlade je izdal ličen seznam v obliki brošure, ki šteje okrog 20 strani besedila in 19 celostranskih enobarvnih odtisov. Znani umetnostni zgodovinar France Stele je napisal za katalog daljši prikaz gotskega stenskega slikarstva v Sloveniji, v katerem poudarja, da je nastajalo v tesni povezavi s koroškim in da predstavlja logičen člen v razvojni verigi gotskega slikarstva, ki sega od Piemonta preko južne Švice in južne Tirolske, Fur-

Lojze Spacal v luči kritike

Lojze Spacal si je z nagrado, ki jo je dobil na letošnji beneški Biennali, in z zadnjimi razstavami v Milanu, Genovi in drugod izredno utrdil svoj sloves. Tako n. pr. govori znani umetnostni kritik Giulio Montenero, ko poroča v dnevniku Il Giornale di Vicenza o razstavi litografij evropskih mojstrov v palači »del Palladio« v Vicenzi, o Spacalu takoj za Picassom. Poleg Spacala so se udeležili razstave iz Italije še taki mojstri litografije, kot so Santomaso, Afro, Gentilini, Saetti in drugi, iz tujine pa Mirò, Kandinsky, Friedlander, Adam, Hartung in, kot že rečeno, poleg nekaterih drugih še Picasso. Razstava je obsegala skupno trideset litografij in je hotela prikazati dela največjih evropskih mojstrov. Spacal je zastopan z največjim številom del. Vsi kritiki so soglasni v odlični oceni njegovega mojstrstva, vendar pa dajo razumeti, da žalujejo za »njegovim okusom za realnost stvari« izpred nekaj let in da mu težko sledi v njegovo »skoro-abstraktnost«.

Toda umetnik sam najbolje čuti, kam ga žene in kaj želi izraziti ter kako.

lanije in Koroške ter Slovenije do Istre, hkrati pa je naravni del srednjeevropskega cerkvenega slikarstva tiste dobe. Uvod v katalog pa je napisal dr. Othmar Rudan, vodja kulturnega oddelka koroške deželne vlade.

Ta drobna knjižica spada v knjižnico vsakega slovenskega izobraženca, ki mu je pri srcu kulturna preteklost in sedanost slovenskega naroda.

Celovski tisk je o razstavi pisal z veliko simpatijo in s spoštovanjem, tako je pisalo tudi časopisje, ki drugače ne varčuje z napadi na Slovence. Razstavo bodo prenesli še v druge države in lepo bi bilo, če bi jo lahko videli tudi v Trstu.

M. Z.

KULTURNE VESTI

■ Ljubljanski kritiki so zelo pohvalno pisali o Slovenskem narodnem gledališču iz Trsta, ki je uprizorilo na ljubljanskem festivalu Goldonijevo igro Primorske zdrahe. Napravilo je odličen vtis. Pozneje je gostovalo še v Postojni.

■ Akademski plesna skupina France Marolt iz Ljubljane je z velikim uspehom nastopila na »ljudskem prazniku« v Beljaku, kjer je prikazala gorenjske, belokranjske, primorske in druge slovenske plesne, pa tudi nekaj hrvaških in srbskih. Korošcem so najbolj ugajali slovenski plesi, n. pr. kritiku celovške Volkszeitung. Balkanski plesi so se jim zdeli »predivji«. Predstave so se udeležili odlični predstavniki koroškega političnega in kulturnega življenja.

■ Te dni se je končalo prvo šolsko leto slovenske gimnazije na Koroškem, ki je obsegala letos tri razrede. Prihodnje šolsko leto bo prišel zraven še četrti razred in vsako leto eden, dokler gimnazija — prva slovenska gimnazija na Koroškem — ne bo popolna. Vzgojila bo nov rod slovenskih izobražencev in dala slovenski manjšini več kulturne samozavesti.

■ Založba Lipa v Kopru je izdala zbirko mladega slovenskega pesnika Janeza Ovseca, ki jo je resna kritika zaradi intimnega značaja Ovsečeve poezije zelo dobro sprejela.

■ 19. julija se je začel festival jugoslovanskega filma v puljski Areni. Odprli so ga z bosanskim filmom Črni biseri, ki je napravil dober vtis tudi na tuje kritike. Slovenci bodo predvajali film Dobro morje, ki ne more upati na uspeh (izdelek Triglav-Filma) in »Kala«, izdelek Vrba-Filma. Ta film je še neznan, ker ga še nihče ni videl. Poleg tega bodo predvajali slovensko-italijanski koprodukcijski film Velika sinja cesta, ki smo ga lahko videli že v raznih tržaških kino dvorinah.

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

25

»Saj so znoreli! Ti ljudje so znoreli!« je tarna gospod Klun. Res si je bilo težko razlagati, da bi mogel kak človek samo iz političnega fanatizma pošiljati transporte svojih rojakov v Dachau in v druga nacistična koncentracijska taborišča, tem manj, ker vse te tedne, odkar sva bila zaprta, niti on niti jaz nisva spoznala v zaporih niti enega samega človeka, ki bi ga bila lahko označila za prepričanega komunisto; večina med njimi so bili prepričani katoličani in demokrati. Tega so bili zmožni le moralno gnili ljudje kot Loch in njegovi tovariši, ki sem jih pred vojno poznal kot odbornike raznih »katoliških« in (jugoslovensko) »nacionalnih« organizacij; bili so polni nekega dozdevnega idejnega zanosa in navdušenja za voditelje, tako da se nikomur ni sanjalo, da skrivajo v sebi tako moralno gnulobu.

Zdelo se nam je, da smo komaj zatisnili oči, ko so nas že prebudili. Ljudje so razburjeno skakali pokonci. Nastal je spet hrup, vsak hip je kdo odklenil vrata in kričaje prebiral s seznama imena tistih, ki smo bili določeni za transport, ali pa nam prišel dajat navodila. Če je prejšnji večer disciplina nekoliko popustila, je postala zdaj zjutraj še ostrejša kot po navadi. Bilo je še zelo zgodaj, zunaj je bila še trda tema. Nekateri so se kljub prepovedi vzpenjali na okna, da še zadnjikrat objamejo s pogledom domače mesto, ki je dremalo v temi. V veljavi je bila policijska ura in ulice okrog umobolnice so bile prazne, le kaka vojaška obhodnica je prišla zdaj pa zdaj mimo. Razložiti jo je bilo po trdih, enakomernih korakih ali po prižiganju električne baterije, s katero je osvetljevala zidove in vogale hiš. Mesto je moralo biti namreč zatemnjeno. Le redkoke je svetila kaka luč.

Tisti, ki so odhajali in zapuščali dekleta, ki so jih prihajala vsak dan obiskovat pod okna, so naročali prijateljem, kako naj jim sporoče zadnji pozdrav in odpošljejo domov stvari, ki jih niso nameravali vzeti s seboj. Sedeč na nahrbtnikih, preko katerih so imeli zvite odeje, in v polkolenkah ter vetrnih jopičih so se zdeli podobni izletnikom, ki čakajo zgodaj v nedeljo zjutraj na postaji na vlak, ki jih bo odpeljal do Bleda, Bohinja ali v vnožje Kamniških Alp. Barantali so za nemške marke kot pravi turisti. Kljub vsej tragičnosti našega položaja in žalosti zaradi slovesa od domačega mesta je prevladovalo neko stvarno in nesentimentalno razpoloženje. Večina se je v duhu že odtrgala od domovine in bila v mislih že na tujem, kjer nas je čakala neznana usoda. Nihče ni uganjal sentimentalnosti, ljudje so bili molčeči, slišati je bilo le stvarne opazke o preprostih stvareh v zvezi z odhodom.

Čeprav so nas bili zgodaj prebudili, smo morali precej dolgo čakati na nemške tovarne avtomobile, da nas odpeljejo na postajo v Št. Vid. Bil je že svetel dan, ko se je končno zaslislalo brnenje motorjev in so nas začeli v skupinah klicati iz sob na hodnik, kjer so nas že spet klicali po imenih, nas preštevali in nas potem, vedno v skupinah po abecednem redu, spravili na tovarnike, ki so stali na dvorišču. Zaradi abecednega reda, po katerem so sestavili skupine, so se morali prijatelji ločiti, pri čemer je nastalo nekoliko vznemirjenja in razburjenja; nekateri niso bili računali na to in so si bili porazdelili stvari, misleč da bodo ostali skupaj in jih skupaj uporabljali, ali pa so jih dali nositi drugim, ki niso imeli mnogo prtljage. Toda stražnikom se je naenkrat silno mudilo, niso se ozirali na ugovore in proteste, spehali so nas po stopnicah in nas silili, da smo naglo poskakali na kamione. Najbolj vneti so bili pri tem priganjanju stražniki v civilu. Na obrazih jim je poigral cinični nasmešek.

(Dalje)

GOSPODARSTVO

UNIČUJTE PREDENICO!

Kdor je kdaj sejal deteljo, tako lucerno ali večno deteljo (erba medica) kot domačo ali dvoletno deteljo (trifoglio violetto), se je gotovo seznanil tudi s predenico, ki je najhujši zajedavec — parazit — na deteljiših in čestokrat tudi na travnikih, kjer raste samo nekaj detelje. Da je travnik okužen po tem zajedavcu, spoznamo po večjih ali manjših oplazih bolj rumenkaste barve, ki jih vidimo že od daleč. Ta mesta so povsem prepredena s predenico in postajajo polagoma čedalje večja, tako da je tu uničena vsakršna rast.

Seme predenice je zelo drobno, polkrožno, črne do temnosive barve. Brž ko pade na zemljo, izkalo in se razvije tanka nit, ki je z enim koncem pritrjena v zemlji, drugi konec pa niha vse dotlej, dokler ne dobi opore. To je lahko stebelce detelje ali kake trave, okoli katere se predenica ovije. Zajedavec pa se na žalost ne razmnožuje samo s semenom, temveč tudi s koščki svojih trakov. Ti so namreč zelo trdoživi in se razmnožujejo, čeprav bi bili zelo oveli. Mraz ne uniči predenice, ker kak njen del vedno ostane dobro zavarovan, tako da se začne spomladi spet razmnoževati.

Ker predenica nima v zemlji svojih korenin, živi popolnoma na škodo ostalih rastlin. Najprej se ovije okoli stebelca trave ali detelje, nato se nanj pritrdi z malimi, ploščicam podobnimi oprijemki. S posebnimi sesalkami končno srka sok iz stebela, ki zato postopno hira, predenica pa se s svojimi nitmi vedno bolj širi.

Kako se obvarjemo predenice?

Skrbeti moramo predvsem, da sejemo samo tako seme, o katerem z gotovostjo vemo, da ni pomešano s predenico. Zakoni so v tem pogledu zelo strogi. Kdor kupi seme pri trgovcih ali v zadrugah, je lahko gotov, da je detelja čista. Trgovine in zadrugice imajo namreč stroje čistilnice, ki izločajo seme predenice od detelje. Mnogo na slabšem je pa kmet, ki si deteljo nabavi pri zasebnem proizvajalcu, ker ta skoraj gotovo nima čistilnika. Zato bomo seme detelje kupili pri zasebniku samo, če smo gotovi, da prihaja z deteljišča, kjer ni bilo predenice, in če vemo, kako je bilo seme omlačeno. Seme, ki so omlatili na javnih mlatilnicah, ne more biti zanesljivo, ker ne vemo, kakšna je bila detelja, ki so jo pred nami omlatili.

Predenica pa se razmnožuje tudi s koščki predeničnih niti. So hudobneži, ki večkrat vržejo pest takšnih niti na sosedovo deteljišče samo iz zavisti ali zločinskega nagona. Za srečo je takih zlikovcev malo, a prevečkrat se tudi zgodi, da prenesejo predenico lovei na čevljih, kakor tudi radovedneži, ki brez potrebe lazijo po tujih deteljišcih.

Kako predenico zatremo?

Če je deteljišče že okuženo s predenico, jo moramo čimprej in temeljito uničiti. To pa naredimo takole:

Najprej ugotovimo, kako daleč segajo niti predenice. Okužene oplaze zaznamujemo s paličicami in jih gladko pokosimo. Vse nakošeno spravimo na kup, polijemo z bencinom ali nafto in sežgemo. Ko je vse zgorelo, poškopimo pokošeni oplaz s 1/2 % raztopino natrijevega arzenata (arsenato di so-

dio). En hl škropila (100 litrov vode in 500 gramov natrijevega arzenata) zadostuje za 300 m². Po nekaj dneh to površino prekopljemo, in zopet posejemo z deteljo. Seveda je ta način zatiranja predenice umesten samo, če gre za majhne oplaze. Če pa je okužba splošna, je najbolje, da deteljišče preorjemo in posejemo s koruzo, krompirjem ali s kakšno drugo kulturo, ki jo je treba opletati.

V prejšnjih časih so svetovali, naj okužene površine škropimo z raztopitno železne ali zelene galice (solfato di ferro), ki pa ni zanesljivo učinkovita. V trgovini pa dobimo tudi druga dobra sredstva, ki pa so skoraj vsa sestavljena na podlagi natrijevega arzenata.

PROTI NERVOZNOSTI RASTLIN

Doslej smo vedeli, da so ljudje nervozni. Ravno tako nam je znano, da so nervozne živali, zdaj pa je znanstvo ugotovilo, da so nervozne tudi rastline. Saj ni čudno! Rastline imajo tudi svoje življenje in občutijo vročino in sušo, mraz in slane ter dolgotrajno deževje.

Ameriško podjetje Ruber Co. je začelo proizvajati posebno kemično sredstvo, tako imenovani Duraset, s katerim poškopijo grmičevje, drevje in povrtino v izrednih vremenskih prilikah. Poskusi so pokazali, da so rastline za tako škropljenje zelo hvaležne in ga poplačajo z višjimi pridelki. To se

je izkazalo med drugim pri fižolu, paradiznikih, hombažu, hruškah itd. Strošek za škropljenje znaša 4 tisoč lir na hektar.

DA NISO JABOLKA ČRVIVA...

Kjer imajo velike sklenjene nasade jablan kot v Emiliji in na Južnem Tirolskem, se proti črvivosti plodov borijo tako, da jablane večkrat škropijo. Prvič v drugi polovici maja, junija škropijo trikrat, julija in avgusta dvakrat.

V prvih mesecih škropijo s 1/2 % svinčnim arzenatom, kar pomeni, da v 100 litrih vode raztopijo po 1/2 kg svinčnega arzenata. Poleg tega uporabljajo DDT v obliki gesarola (0.2 %), fosforove estere (0.1 %) ali raztopino, ki jo napravijo iz 0.4 % svinčnega arzenata in 0.1 % fosforovega estera. V avgustu škropijo samo z 0.1 % raztopino fosforovega estera.

Kako učinkujejo posamezna sredstva? Svinčni arzenat vpliva na prebavo, torej zamori škodljivca, ki ga je zastrupljen list použil. Zato pa svinčni arzenat ne uniči tudi najezdnikov, to je tistih koristnih žuželk, ki škodljivca uničujejo. Poleg dobre strani ima pa škropljenje z arzenatom tudi senčne: škropilo je predvsem drago in na plodovih pušča majhne usedline. DDT (gesarol) in fosforovi esteri vplivajo na prebavo, a uničijo obenem vse, kar pride z njimi v dotik, se pravi škodljive in koristne žuželke. To škropilo pa je cenejše. Sama škropila stanejo povprečno od 230 do 370 lir za vsako jablano. Strošek je velik, toda vsi plodovi ostanejo zdravi.

Sportni pregled

GAUL — PRVI V 45. DIRKI PO FRANCIJI

V letošnji kolesarski dirki po Franciji je zaslužen zmagal Charly Gaul, eden sedanjih najboljših kolesarjev na svetu. Na drugo mesto se je uvrstil Italijan Favero, ki je vse do predzadnje etape pogumno branil rumeno majico.

»Tour de France«, največja kolesarska dirka na svetu, je bila letos razdeljena na 24 etap. Kolesarji so prevozili skupno 4.319 km. Dirka se je začela v Bruslju. V prvih etapah so dirkači morali voziti skozi tako imenovani »severni pekel« in so nato po več ravninskih etapah, v katerih so se izkazali zlasti hitri in vztrajni kolesarji, dospeli do Pirenejev. Tu so se pričele naporne gorske etape, ki so se zaključile z vzponom na goro Ventoux. Dirka se je nato nadaljevala po običajnih alpskih cestah z znanimi vzponi, kot so Vars, Izard in Lantaret.

Od 120 udeležencev jih je prišlo na cilj le 78. Za letošnjo dirko so bili veliki favoriti Francozi, ki so tvorili močno in preizkušeno moštvo. Vodila sta jih Bobet in Anquetil, katerima so stali ob strani izkušeni in borbeni kolesarji, kot so Darrigade, Forestier, Bergaud in Bauvin. Močna so bila tudi moštva Belgije, Italije in Španije ter nizozemsko-luksemburška ekipa.

V prvih etapah so imeli glavno besedo Francozi in zlasti Darrigade, ki je več dni nosil rumeno majico. V borbo za prvo mesto so posegli tudi Italijani, od katerih se je odlikoval mladi Favero, ki je na Pirenejski celotni oblekel rumeno majico. V gorskih etapah je zablestel vztrajni Bahamontes, ki se je v lestvici plezalcev uvrstil na prvo mesto. Ko se je dirka bližala koncu, sta se za častni naslov bila Italijan Favero in Francoz Geminiani, toda na gori Ventoux je Luksemburčan Charly Gaul pokazal vso svojo moč in sposobnost ter se odločno uvrstil v ospredje lestvice. Svoj položaj je zboljšal v vseh naslednjih alpskih etapah in zlasti v silno naporni dirki do Aix les Bainsa. Mladi kolesar je nato zmagal v etapi na kronometer in s tem osvojil 45. krožno dirko po Franciji.

Od Italijanov sta se poleg Favera in Nencinija odlikovala Baffi in Catalano. Med najboljšimi so bili tudi Belgijci Adriaenssens, Planckaert in Hoeve-

naers. Razočarali pa so Francozi, katerih čast je branil le stari Geminiani.

Končna lestvica: 1. Charly Gaul (Luksemburg), km 4.319 v 116 urah 59'5" s povprečno hitrostjo 36,905 km na uro; 2. Favero (Italija) z zaostankom 3'10"; 3. Geminiani (Sred. Jug) 3'41"; 4. Adriaenssens (Belgija) 7'16"; 5. Nencini (Italija) 13'33"; 6. Planckaert (Belgija) 28'9"; 7. Bobet (Francija) 31'39"; 8. Bahamontes (Španija) 40'44"; 9. Bergaud (Francija) 48'33" in 10. Hoevenaers (Belgija) 58'26".

SLOVENSKI SPORT V TRSTU

Prejšnji teden je PD Pregarc iz Trsta priredilo namiznoteniško tekmovanje za pokal Danila Mladovana. Sodelovalo so le ekipe PD Pregarc, PD Skedenj (I. in II.) ter PD Vrba iz Sovodenj. Skoda je, da so tekmovanja priredili v tako pozni sezoni in v največji vročini, kar je brez dvoma onemogočilo večjo udeležbo. Veliki favoriti za končno zmago so bili Skedenjci, ki so po ostri borbi res osvojili pokal.

Izidi: UD Pregarc - PD Skedenj 3:2; PD Pregarc - PD Skedenj II. 4:1; PD Skedenj I. - PD Skedenj II. 4:1; PD Skedenj I. - PD Vrba 5:0; PD Vrba - PD Skedenj II. 4:1; PD Pregarc - PD Vrba 4:1; PD Skedenj I. - PD Pregarc 3:1. **Vrstni red:** 1. PD Skedenj I. (Bajec, Merlak, Grmek, Sosič) 14 točk; 2. PD Pregarc (Rudolf, Živic, Klun, Cesarec) 12; 3. PD Vrba (Mozetič, Brumat, Kuzmin, Tomsic) 5; 4. PD Skedenj II. (Strajn, Berginc, Patrizio, Hrovatin) 3.

SPORT PO SVETU

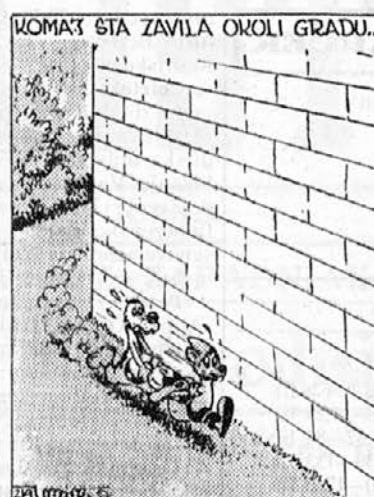
Avtomobilizem — Anglež Collins je na vozilu Ferrari zmagal v dirki, ki je bila v soboto v Silverstonu. Na prvem mestu lestvice za svetovni naslov je trenutno Anglež Hawthorn.

Tenis — Prejšnji teden so odigrali polfinalni srečanja Davisovega pokala za evropsko cono. Italija je premagala (4:1) Poljsko, Anglija pa je porazila (5:0) Francijo.

Nogomet — V Bologni je Bari tesno premagal (1:0) Verono. To je bilo prvo srečanje za vstop v A ligo.

Motociklizem — V Nuerburgringu so bile dirke za svetovno prvenstvo. V posameznih skupinah so zmagali Ubbiali (125), Provini (250), Surtees (350 in 500) na vozilu M.V. ter Schneider-Kraus (sidecars) na motorju znamke BMW.

19

Za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eT
r
u
b
a
d
u
r
j
i

Rumena kača - vladar sveta

42

E. Wallace . R. B.

»Kaj? Z dekletom?«

Spedwell je skočil na noge.

»Kaj, kaj ste rekli? Dekle? Toda ona ostane vendar v Londonu vse dotlej, dokler ne izroči Lynne tiste delnice...«

»Seveda« je odgovoril Kitajec, ne da bi se vznemiril. »To je bil začetni načrt... Toda potem se je vse spremenilo. Težko bi mi bilo jo spraviti v Kino, ne da bi kdo opazil... Krasno dekle je!«

»Majorka je pristopila k mizi in se nanjo oprl z dlanmi:

»Ivanka Bray bo ostala v Londonu; Fing-Ho« je rekel z odločnim glasom. Oči obeh mož so se križale kot meči dvobojvalcev.

»Moj dragi Spedwell,« je odvrnil Kitajec suho, »dovolim si vas opozoriti, da sem gospodar jaz. Če hočem, bo dekle ostalo tu; če jo bom pa hotel odpeljati na Kitajsko ali na konec sveta, se mi ne bo uprl noben človek. Govorim jasno?«

Ko blisk je majorka potegnila samokres in ga namerila proti Kitajcu. »Ona bo ostala tu!« je siknil.

Za trenutek je Kitajčev obraz spreletel smešen strah; toda železna volja strašnega značaja je prevladala, da se je celo nasmejal.

»Torej bo ostala tukaj, če vam je toliko na tem. Iz tega pa ni treba uprizarjati žalosti, za vrata. Kje pa je to dekle? Pojdite ponjo, dragi majorka.«

Spedwell je osupnil: »Toda, oprostite, ali niste dejali, da je boljše, če nihče ne ve zanj?«

»Nič zato, nič! Kar pripeljite jo sem!«

Spedwell se je obrnil in je bil že skoraj pri pragu, ko je zaslišal naladno odpiranje predala. Naglo se je zasuknil, a tedaj je šil mimo njegovega obraza izstrellek, ki se je zapičil v podboj vrat. Zdajci je pa tudi on dvignil roko in sprožil.

Kitajec se je zrušil na tla. Nekaj hipov je še okleval, potem pa je skočil k vratom in zginil.

Vrata so vodila v veliko skladišče. Bil je velik prostor, natrpan z vsem mogočim blagom. Spedwell je obrnil stikalo in razsvetlil prostor. Med kupi zabojev in vreč so vodili trije ozki prehodi k nasprotnemu izhodu. Na desnem zidu je bila pritrjena velika plošča s stikali za razsvetljavo vseh stavb.

TEDENSKI KOLEDARČEK

27. julija, nedelja: Pantaleon, Dušan
 28. julija, ponedeljek: Viktor
 29. julija, torek: Marta, Marina
 30. julija, sredo: Julita
 31. julija, četrtek: Ignacij
 1. avgusta, petek: Deodimir
 2. avgusta, sobota: Alfonz, Bojan

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 23. julija si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	622—626 lir
avstrijski šiling	23,75—24,25 lir
100 dinarjev	82—84 lir
100 francoskih frankov	130—133 lir
funt šterling	1700—1760 lir
nemško marko	147—149 lir
pesos	15—16 lir
švicarski frank	144—146 lir
zlato	710—712 lir
napoleon	4700—4850 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 27. julija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Kronika sedmih dni v Trstu; 13.30 Glasba po željah; 16.00 Slovenski zbori; 17.00 Novela: Aleksander Puškin: »Pogrebniček«; 18.00 Fantazija dunajskih operet; 19.00 Slovenski samospevi; 19.15 »Ko študent na rajžo gre« — mladinska počitniška oddaja; 21.30 Narava poje v pesmi: »Zlato sonce, zlat pripelji s sabo dan«; 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 28. julija, ob: 13.30 Lahke melodije; 18.00 Haendel: Tri sonate za violino in klavir; 18.55 Vokalni tercet »Metuljček«; 19.15 Radijska univerza: Nekaj o surovinah: (9.) »Surovine za hranos«; 20.30 Gaetano Donizetti: »Hči polka«, opera v 2 dej. Pri bližnj ob 22.20: Mala literarna oddaja.

Torek, 29. julija, ob: 18.00 Wieniawski: Koncert št. 2 za violino in orkester v d-molu, op. 22; 19.15 Širimo obzorja: Tehnika ustvarja nov svet: (5.) »Elektrika«; 20.30 Operna glasba; 21.00 Obletnica tedna: »Pred 80 leti se je začela okupacija Bosne in Hercegovine«; 21.35 Bach: Suita št. 3 v D-duru; 22.00 Literatura v Sovjetski zvezi: (2.) »Tragedija poetov«; 22.40 De Falla: Triogelnik.

Sreda, 30. julija, ob: 11.30 Zena in dom, obzorje za ženski svet; 18.00 Schubert: Simfonija št. 5 v B-duru; 18.30 Z začarani police: Italo Calvino: »Goske«; 19.00 Vokalni kvintet »Zarja«; 19.15 Zdrav-

niški vedež; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 Alfio Berretta: »Ti«, komedija v 3 dej. Igrajo člani Radijskega odra.

Četrtek, 31. julija, ob: 11.30 Predavanje: »Rosa-mah, zli duh severnih krajev«; 13.30 Lahka glasba; 18.00 Brahms: Koncert v d-molu, op. 15; 19.15 Radijska univerza: Mednarodne organizacije: (5.) »Delovanje Varnostnega sveta«; 20.30 Zbor »Vinko Vodopivec«; 21.00 Ilustrirano predavanje: Maloznane ljubezenske zgodbe iz svetovne zgodovine: (3.) »Ibsenova resnična Nora«; 22.00 Sodobna književnost in umetnost: »Današnja kinematografija«.

Petek, 1. avgusta, ob: 11.30 Življenja in usode: »Althea Gibson, teniška prvakinja«; 13.30 Glasba po željah; 18.00 Velika dela slavnih mojstrov; 19.15 Znanost in tehnika: »Železnice v arabski puščavi«; 20.30 Iz italijanskega opernega sveta; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Dante Alighieri: Božanska komedija: Pekel. 25. Spev. (V prevodu dr. A. Gradnika - razlaga dr. Janko Jez).
Sobota, 2. avgusta, ob: 11.30 Izlet po naših gorah: (5.) »Mangart«; 15.00 Bizet: Arležanka — koncertna suita št. 2; 16.00 Radijska univerza: Zgodovina nastanka mest v Italiji: (15.) »Mesta v našem stoletju«; 17.00 Koncert tenorista Dušana Pertota; 18.00 Oddaja za najmlajše: Franc Jeza: »Odprava Marko«, 2. oddaja. Igrajo člani RO, nato Lepe melodije in lepi glasovi; 19.15 Predavanje: »29. Beneška Biennala«, poročila ing. Miran Pavlin; 21.00 Dramatizirana zgodba: »Klub samomorilcev«, napisal Robert Louis Stevenson. Igrajo člani Radijskega odra; 22.00 Skladbe Roberta Schumanna; 22.40 Ansambel Aleksander Shalé.

GLASBENA MATICA V TRSTU

pride koncert s sodelovanjem
»KVINTETA BRATOV AVSENIK«

ter pevskega dueta: Dane Filipčič in Frana Korena iz Ljubljane

v soboto, 26. julija, ob 21. uri na stadionu

»I. maja« - Vrdelska cesta 7

v nedeljo, 27. julija, ob 18. uri v Sv. Križu

v kinu na prostem ter

v nedeljo, 27. julija, ob 21. uri v Boljuncu

na občinskem igrišču

Vse predstave bodo na prostem — če bo slabo

vreme, bodo predstave v dvoranah.

Blagajna bo odprta eno uro pred pričetkom

vsakega koncerta. — Vljudno vabljeni!

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Franciška 20

Telefon 29-477

ŽENSKI KOTIČEK**NADZORUJTE SVOJE OTROKE**

Svetovna zdravstvena organizacija, ki deluje v okviru Združenih narodov, je lani proučila vzroke umiranja nedoraslih otrok (do 10 let) ter prišla do silno pretresljivih, a hkrati zelo poučnih zaključkov. Ugotovila je namreč, da večina otrok ne umre zaradi bolezni, temveč zastran najrazličnejših ne-zgod! Na 100 lani umrlih otrok jih je kar 59 zgo-relo, utonilo, se zastrupilo ali postalo žrtev cest-nih prometnih nesreč.

Zanimivo je, da se 45% teh smrtnih nezgod pri-peti na otrokovem domu. To se zdi neverjetno, a je povsem resnično. Vsaka gospodinja namreč hrani doma kako strupeno sredstvo proti mišim, mu-ham, komarjem in ostalemu mrčesu. Otrok v svoji nevednosti in radovednosti uporabi nekaj strupa in nesreča je neizogibna. Smrtonosna so lahko tudi zdravila, ki so po nemarnosti razmetana vseppek, namesto da bi jih gospodinja hranila v posebnem predalu. Za otroke so nadalje silno nevarne žveplen-ke. Na 100 lani umrlih otrok se jih je kar 25 smrt-no ponesrečilo, ker so se igrali z žveplenkami.

Premnogi otroci so umrli, ker so nase prevrnili lonec vrele vode. Mnogi so utonili v kopalnicah, v vodnjakih in napajalnikih. Tudi električna stikala na hišnih zidovih so zahtevala precej žrtev.

Če pride otrok pod kolesa avtomobila ali kake-ga drugega vozila, je povečini sam kriv. Otroci ima-jo namreč grdo navado, da prečkajo cesto, ne da bi se prej ozrli na levo in desno in ugotovili, ali je cesta prosta.

Svetovna zdravstvena organizacija je nadalje ugo-tovila, da tudi otrok, ki leži v zibelki, ni varen. Če je ves pokrit z debelimi odejami, se lahko zgodi, da mu zmanjka kisika in se zaduši. Enake smrti lahko umre otrok, če si zgnete v usta kak robec ali igračo. Zdravniki zato svetujejo, naj se otrok pokri-je s tankimi odejami, tako da lahko pride vedno do njega nekoliko svežega zraku.

Vseh teh nesreč so krive, vsaj tako pravijo, sa-me matere. V večini primerov to drži, kajti otrok, ki se zastrupi z žveplenkami ali s sredstvom proti mišim, ki ga na cesti povozi avto ali utone v ko-palnici, je tisti trenutek gotovo ušel nadzorstvu ma-tere. To je pri pravilni vzgoji nedopustno, kajti otroke je treba vedno nadzorovati. Če ima mati še tako veliko dela v domačem gospodinjstvu, mora z enim očesom kljub temu budno spremljati otroko-vo igranje, spanje in sploh vse njegovo početje.

Ko sta odjeknila tista dva strela, je že bilo vse osebje v pri-pravljenosti. Komaj je stopil v skladišče, so že pridrli noter majh-ni rumenci, vsi v strahu in grozi. Ni mu preostajalo drugega, kot da ugasne vse luči. Predalec je bil od stikal! Potegnil je samokres in ustrelil na ploščo. Hipoma je bilo vse pogreznjeno v temo, iz ka-tere se je zaslislalo rjojenje in vpitje. Skočil je na kup vreč in pre-skakovaje dosegel izhod, kjer se je gnetel kup Kitajcev. Spustil se je mednje in streljal kot blazen okoli sebe. Preden se je prepla-šena gruča zavedla, kaj se godi, je major že pridrljal do železnih vrat, kjer ga je čakal njegov avtomobil.

XXXIV.

»Saj je tu še en izhod,« je vzkliknil Willing, ko je palec za palcem pretipal vse stene ozke ječe; za nekim pogradom je poka-zal tovarišem ozko, zakrito odprtino.

Lynne je pazljivo ogledoval zasilni izhod, trkal po njem s pal-cem. Končno pa je skomignil z rameni: »Od zunaj je zaprto. Iz te celice ni izhoda, dragi moji: čez par ur bodo dvignili sidro in po-tem... potem nam Bog pomagaj!«

»Toda čemu se še obotavljajo?« je godrnjal Jože. »Začela je že plima in v taki noči se kaj lahko izmuznejo.«

Na vratih, koder so prišli v past, je bilo zvrtanih par lukenj za zrak. Skoznje je Lynne opazoval, kaj se godi v sosedni kabini, kjer je še gorela luč. Po palubi se je slislalo tekanje sem ter tja. Še nekaj hipov in na ušesa jim je udarilo delovanje strojev.

»Sidro dvigajo,« se je oglasil Willing. »Prav ste ugibali, Lynne.«

Ura se je pomaknila že na tri in tri četrti zjutraj. Tedaj so zaslišali s hodnika dobro znani glas. Vrata v sosedno večjo kabino so se odprla in na pragu se je pokazal Fing-Ho, ogrnjen v širok plašč.

»Tu bo za trenutek vaše bivališče, gospodična,« je rekel, obr-njen proti neki osebi, katere ni mogel Lynne opaziti.

»Bodite prijazni, ostanite mirna in brez živčnih izbruhov, do-kler ne dam novih ukazov. V nasprotnem primeru bom prisiljen ravnati drugače, kar ne bo všeč ne vam ne meni.« Clifford se je moral z železno voljo krotiti, da ni zarjul od jeze in žalosti, ko je opazil blede in prepadeno dekle v premočeni obleki. Iz obraza ji je seval pogum in ponos. Bila je Ivanka Bray, njegova zaročenka.

XXXV.

Ivanka se je bila zbudila iz spanja in je ugledala pred sabo Fing-Hoja, ki je z ostrim glasom dajal povelja štirim Kitajcem, kateri so ob vsaki gospodarjevi besedi vztrepetali. Mirno in vdano se je pustila odvesti od tistih štirih grdob po hodnikih, stopniščih in dvoriščih po neprestanem dežju do velikega avtomobila, ki je stal pri vrtnih vratih. V temni in deževni noči ni nihče opazil av-ta, ki je drvel proti reki. Tu je gruča oseb stopila v čoln, ki se je pognal do parnika.

Ivanka se je komaj zavedala, kaj se z njo godi. Le toliko se je še spominjala, da jo je ob ladjinem boku nekdo nesel po sto le-stvi in jo na krovu posadil na kup vrvi. Šele tedaj je opazila, da ima tovariša v nesreči. Ta je bil ves zavrt v odeje; obraz je imel potisnjen v veliko kapuco. Komaj se je usedel, se je začel odmo-tavati iz odej in je začel rjoveti kot obsojenec. Dva orjaka bronas-te polti sta ga pograbila in odnesla pod palubo. Tedaj se je iz-motal iz teme Fing-Ho in jo je s svetskim poklonom povabil, naj mu sledi v njej namenjeno kabino.

»Amah!« je poklical na pragu. Pridrsalo je v klobučevinastih copatah neko žensko, debelo in zamaščeno.

(Dalje)